

**Foreningslivets samarbejde i Rigsfællesskabet.
En Nordplus undersøgelse
Peter Nygaard (red.)**

Foreningslivets samarbejde i Rigsfællesskabet. En Nordplus undersøgelse

Redaktør: Peter Nygaard. Medredaktører: Bente von Schindel, Jógvan Sørin Hansen, Ernst S. Olsen og Hans Jørgen Vodsgaard.

© 2023: Tórshavnar Kvøldskúli (FO); Det Frivillige Kulturelle Samråd (DK); NUKAKA - De Grønlandske Museers Sammenslutning (GL); og Interfolk, Institut for Civilsamfund (DK).

Alle rettigheder forbeholdes. Undersøgelsen kan citeres med kildehenvisning.

Udgiver: NUKAKA - De Grønlandske Museers Sammenslutning

Forsidefoto: Interfolk, Institut for Civilsamfund

Layout: Interfolk, Institut for Civilsamfund

Udgivelse: Oktober 2023

Denne rapport er publiceret inden for rammerne af Nordplus Voksen projektet undersøgelse er udarbejdet i Nordplus Voksen udviklingsprojektet, september 2022 – august 2024 med titlen: “Kortlæg og udvikle foreningslivets samarbejde i Rigsfællesskabet” (Map and develop the civil society cooperation in Rigsfællesskabet (COMMON)).

For mere information, se projektets hjemmeside: <https://www.ngo-network-nord.com/>

Projektet er støttet af Nordisk Ministerråds program for livslang læring, Nordplus Voksen.

Denne publikation afspejler kun forfatterens synspunkter, og hverken hovedadministratoren for Nordplus-programmet, det danske Uddannelses- og Forskningsministerium, eller Nordisk Ministerråd kan holdes ansvarligt brug af indholdet.

Indhold

Forord	4
Undersøgelsens retningslinjer	6
Mål	6
Profil	6
Antal.....	6
Ramme.....	6
Hensigt.....	6
Nationale rapporter	6
Færøerne	7
Skrivebordsundersøgelse	7
Kulturelle aktiviteter	8
Uddannelsesmæssige aktiviteter	8
Sociale aktiviteter	8
Miljømæssige aktiviteter	9
Interviewundersøgelse	10
Kulturelle aktiviteter	10
Uddannelsesmæssige aktiviteter	11
Sociale aktiviteter	12
Miljømæssige aktiviteter	14
Afslutning	15
Grønland	18
Skrivebordsundersøgelse	18
Foreninger fra det kulturelle område	18
Foreninger fra det uddannelsesmæssige område	19
Foreninger fra det sociale område	19
Foreninger fra det miljømæssige område.....	20
Interviewundersøgelse	21
Interview med Grønlands Forfatterforening	21
Interview med Foreningen Grønlandske Børn	25
Afslutning	26
Danmark	28
Skrivebords- og interviewundersøgelse	28
Uddannelsesområdet	28
Kulturområdet.....	30
Det sociale område	32
Det miljømæssige område	33
Konklusion	34
Status.....	34
Perspektiver	34

Forord

Af Peter Nygaard, formand for NUKAKA & direktør for Maniitsoq Museum

Færøerne, Grønland og Danmark har et langt historisk fællesskab, og landene er i dag knyttet sammen i Kongeriget Danmark, der også betegnes som Rigsfællesskabet. Men selvom vi har et tæt politisk og økonomisk samarbejde, stærke historiske og værdimæssige forbindelser eller fællestræk, og Arktis og Nordatlanten har fået ny storpolitisk betydning, så kunne den gensidige viden, kontakt og samarbejde mellem vores civilsamfund og foreningsliv være mere udviklet.

Vi ser et behov for at knytte an til de unikke nordiske traditioner for folkeoplysning og foreningsliv, for at fremme den gensidige dialog og mellemfolkelige kontakt, især med åbenhed og forståelse over for den særlige historie og ønskerne blandt Færøernes og Grønlands befolkninger.

Dette 2-årige Nordplus Voksen kortlægningsprojekt skal således styrke kontakterne og samarbejdet mellem civilsamfundsforeningerne i Rigsfællesskabet, især med fokus på deres styrkelse af fællesskabsværdier, såsom social inklusion & samhørighed, aktivt medborgerskab & demokrati, og miljømæssig bæredygtighed. Projektet skal hjælpe civilsamfundsforeningerne i de tre lande med at få nye kontakter, fremme udveksling af erfaringer, indsamle ny viden, udvikle nye former for hybride lærings-fora og derved også bringe ekstra innovation og styrkede erfaringer og viden i de tre landes civilsamfund.

Den langsigtede effekt af den øgede kontakt og samarbejde kan være mere gensidige, respektfulde og ligeværdige relationer, der kan styrke sammenholdet og selvforståelsen i Rigsfællesskabets lande.

Målene for den kombinerede kortlægning med skrivebordsundersøgelser og interviews er:

- At kortlægge det aktuelle niveau af kontakter og samarbejde mellem repræsentative foreninger fra de tre landes civilsamfund fra hver af de fire hovedområder kulturelle, uddannelsesmæssige, sociale og miljømæssige aktiviteter, herunder især
- At afdække såvel barrierer som succesfaktorer for at fremme samarbejdet og kontakterne mellem foreningerne i de tre landes civilsamfund.
- At finde gode eksempler på samarbejde og kontakt, især med fokus på dette samarbejdes afledte værdi for: 1) social inklusion & samhørighed, 2) aktivt medborgerskab & demokrati, og 3) miljømæssig bæredygtighed.

Måske undrer nogle læsere af nærværende rapport sig over, at der ikke findes sprogversioner på færøsk (føroyskt) og grønlandsk (kalaallisut), men udelukkende versioner på dansk og engelsk. Rapportens forfattere har vedtaget, at det af samarbejdspraktiske årsager ikke er nødvendigt at lave eller gengive undersøgelse og interview på færøsk og grønlandsk eller at oversætte rapporten til færøsk og grønlandsk. Dette skyldes simpelthen, at hvis man ikke kan tale og læse dansk eller engelsk, ja så kan man ikke samarbejde med andre i Rigsfællesskabet

eller Norden eller EU, idet ingen har mulighed for at finde en tolk og betale pågældende for simultantolkning for alle led i samarbejdet. Således er rapporten ikke oversat til yderligere sprog, da dansk eller engelsk er forudsætningen for at kunne indgå i et internationalt samarbejde.

Undersøgelsens retningslinjer

Af Peter Nygaard, formand for NUKAKA & direktør for Maniitsoq Museum

Mål

Målene for den kombinerede undersøgelse med kortlægninger og interviews var således:

- At kortlægge det aktuelle niveau af kontakter og samarbejde mellem repræsentative foreninger fra de tre landes civilsamfund, herunder især
  - At afdække såvel barrierer som succesfaktorer for at fremme samarbejdet og kontakterne mellem foreningerne i de tre landes civilsamfund.
  - At finde gode eksempler ("best practices") på samarbejde og kontakt, især med fokus på dette samarbejdes afledte værdi ("added values") for: 1) social inklusion & samhørighed, 2) aktivt medborgerskab & demokrati, og 3) miljømæssig bæredygtighed.
- Interviewene skal gå i dybden med/forsøge at afdække både barrierer og muligheder i foreningernes mission, organisation og aktiviteter (værdier, strukturer og funktioner) og især at finde både gode eksempler, som vi kan lære at bygge på, og dårlige eksempler, som vi kan lære at undgå.

Profil

- Repræsentative ledere i de tre lande fra hver af de fire hovedområder kulturelle, uddannelsesmæssige, sociale og miljømæssige aktiviteter.
- Interviewet kan fx laves med et udvalg af ledere fra de aktiviteter, der er undersøgt i kortlægningen (skrivebordsundersøgelsesdelen).

Antal

- Forbered, gennemfør og rapporter mindst 4 interviews (med mindst 1 fra hvert af de 4 NGO-områder).

Ramme

- Interviewene kan gennemføres som fysiske onsite møder eller som online telefon-/zoommøder eller via en e-mail dialog.
- Varighed max. 1,5 time pr. fysisk interview (og evt. længere tid eller flere kontakter ved online møder og mail-dialog).

Hensigt

Hensigten er at afdække de interviewedes konkrete erfaringer fra deres forening, og ikke at indhente generelle udtalelser eller viden om emnerne. Derfor skal spørgsmålene forsøge at være konkrete og fokuserede på aktiviteterne i foreningen, hvor den interviewede er aktiv.

Nationale rapporter

De nationale undersøgelsesrapporter kan omfatte 3 hovedafsnit: et resumé fra skrivebordsforskningen, et resumé fra interviewene og et afsluttende afsnit, der sammenligner resultaterne og skitserer anbefalinger til forbedret kontakt og samarbejde.

Færøerne

Af Jógvan Sørin Hansen, rektor ved Torshavn Aften-, Ungdoms-, og Sprogskole; og Ernst S. Olsen, rådgiver ved Nordisk Atlantsamarbejde (NORA).

Foto: norden.org

Skrivebordsundersøgelse

Undersøgelsen er foretaget gennem februar og marts 2023, hvor respondenter er kontaktet telefonisk og efterfølgende tilsendt spørgsmål til besvarelse.

Indledningsvis har vi søgt at samle et overblik over civilsamfundsforeninger i Færøerne. Vi vidste, at der findes et rimeligt grundlag for en række foreninger her i landet. Efterfølgende har det været en udfordring at kategorisere disse. Der findes eksempelvis mange foreninger, der er organiseret under en fælles paraplyorganisation. Det ville gøre undersøgelsen uoverskuelig, hvis alle disse blev kontaktet enkeltvis, hvorfor vi for eksempel har medtaget Færøernes Idrætsforbund, men ikke de enkelte foreninger.

På baggrund af arbejdsgruppens konsensus om opgaveformulering, så bygger undersøgelsen på visionen om det aktuelle 2-årige Nordplus Voksen kortlægningsprojekt, som har det formål at styrke kontakterne og samarbejdet mellem civilsamfundsforeningerne i Rigsfællesskabet, især med fokus på deres styrkelse af fællesskabsværdier, såsom social inklusion & samhørighed, aktivt medborgerskab & demokrati, og miljømæssig bæredygtighed.

Projektet skal hjælpe civilsamfundsforeningerne i de tre lande med at få nye kontakter, fremme udveksling af erfaringer, indsamle ny viden, udvikle nye former for hybride læringsfora og derved også bringe ekstra innovation og styrkede erfaringer og viden i de tre landes civilsamfund.

Den langsigtede effekt af den øgede kontakt og samarbejde kan være mere gensidige, respektfulde og ligeværdige relationer, der kan styrke sammenholdet og selvforståelsen i Rigsfællesskabet.

Denne skrivebordsundersøgelse er i sagens natur noget begrænset og skal således ikke anses for udtømmende i forhold til kortlægning af det aktuelle niveau af kontakter og samarbejde mellem repræsentative foreninger i Færøerne.

Foto: *norden.org*

Vi kontaktede følgende foreninger fra opgavens fire definerede hovedområder for aktiviteter:

Kulturelle aktiviteter

• Listafólkasamband Føroya	<i>Færøernes Kunstnerforening</i>
• Føroya Ungdómsráð	<i>Færøernes Ungdomsforening</i>

Uddannelsesmæssige aktiviteter

• Føroya Fólkaháskúli	<i>Færøernes Folkehøjskole</i>
• Ítróttarháskúlin í Suðuroy	<i>Idrætshøjskolen i Suðuroy</i>
• Føroya Eftirskúli	<i>Færøernes Efterskole</i>
• Brúgvín	<i>Kristen efterskole i Skálavík</i>
• Meginfelag Føroyskra Studenta	<i>Den Færøske Studenterforening</i>

Sociale aktiviteter

• Norrøna Felagið í Føroyum	<i>Foreningen Norden Forening i Færøerne</i>
• Norrøna Ungmannafelag Føroya	<i>Færøernes Nordiske Ungdomsforening</i>
• Ítróttarsamband Føroyum	<i>Færøernes Idrætsforbund</i>
• Amnesty International Føroyar	<i>Amnesty International, Færøerne</i>

Miljømæssige aktiviteter

- Heimafríður
- Føroya Náttúru- og Umhvørvisfelag
- Føroya Fuglafrøðifelagið

Hjemmefred

Færøernes Natur- og Miljøforening

Færøernes Ornitologiske Forening

Foto: Pipaluk Balslev/norden.org

Foreningernes individuelle aktivitetsniveau varierer noget, og nogle er mere synlige i samfundet end andre. Fra vores liste med foreninger startede vi med at søge efter indledende information på foreningernes hjemmesider eller lignende. Her fandt vi kontaktinformation, aktivitets- og visionsbeskrivelser, historie, og i nogle tilfælde også liste over samarbejde med foreninger i Færøerne og i udlandet. Hjemmesidernes grad af opdatering var også lidt ujævn.

Vi sendte derefter spørgeskemaet ud til foreningerne med en kort indledningsvis introduktion samt link til færøsk nyhedstekst om programmet. Efter nogen tid kunne vi konstatere, at kun få besvarelser blev returneret, hvorfor vi besluttede at kontakte alle foreningerne telefonisk. Formålet var at få direkte kontakt til rette vedkommende i hver enkelt forening og dermed optimere muligheden for aktiv besvarelse af spørgeskemaet. En sidegevinst blev da også, at man i samtalen kommer lidt ind på emnet og fik umiddelbart svar på nogle af spørgsmålene. Specielt sidstnævnte viste sig nyttigt, fordi der ved deadline stadig var nogle, der ikke havde returneret svar, men i disse tilfælde har vi så alligevel nogen form for respons i form af notat fra samtalen.

I samtale med kontaktede foreninger fik vi indtryk af, at den aktuelle undersøgelse virker som et godt initiativ, som man ville se frem til at høre mere om, når resultaterne er analyseret og offentliggjort.

Interviewundersøgelse

Kulturelle aktiviteter

Listafólkasamband Føroya (LISA)	<i>Færøernes Kunstnerforening</i>
ved Marita S. Dalsgaard, forperson	

LISA er medlem af det nordiske fællesskab for lignende organisationer. I den forbindelse har vi kontakt til søsterorganisationerne i Rigsfællesskabet. Vi arbejder dog så forskelligt, at det er begrænset hvor vedkommende relationen er for os.

Eksempler på værdier i foreningen (i vedtægter, politikpapirer, programmer eller blot sædvane), der kan være en barriere for samarbejde og kontakt:

- At styrke kunsten og kunstnerne i kulturpolitisk sammenhæng.
- At virke for medlemsorganisationernes og deres medlemmers rettigheder og interesser.
- At repræsentere medlemmerne offentligt i sager der har fællesinteresse.

Foreningen oplever ikke, at organisationsformer (strukturer) eller aktivitetstyper (funktioner) i foreningen virker som en barriere for samarbejde og kontakt.

Loyalitet, åbenhed og regelmæssige møder fremhæves som værdier i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt.

Af organisationsformer (strukturer), der fremmer samarbejde og kontakt, kan nævnes:

- Repræsentantskabsmøder
- Fællesarrangementer
- Medlemmer arbejder i LISA's lokaler

Af aktivitetstyper (funktioner), der kan fremme samarbejde og kontakt, kan nævnes:

- Møder og hygge efter møderne
- Seminarer og konferencer

Øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme social inklusion og samhørighed hjemme og i Rigsfællesskabet, men den store danske organisation bør kontakte os, før den udtaler sig om færøske forhold og fx. underskriver protestskriv om færøske forhold, den ikke helt har indsigt i.

Vi arbejder meget anderledes end vores danske søsterorganisation og har ikke haft særligt brug for ret megen kontakt. Vores grønlandske ditto kender vi desværre ikke, men vi vil gerne lære dem bedre at kende.

Tænker ikke, at øget tværnationalt samarbejde vil styrke foreningens indsats for også at fremme aktivt medborgerskab og demokratiske værdier hjemme og i Rigsfællesskabet.

Føroya Ungdómsráð (FUR)	<i>Færøernes Ungdomsforening</i>
ved Hjørdis Gaard, deltids koordinator	

Foreningen samarbejder med DUF og Sorlak gennem NordUng ig NORÐ. Hverken værdier, organisationsformer eller aktivitetstyper anses som barrierer for samarbejde og kontakt. Af værdier, der kan fremme samarbejde og kontakt, fremhæver foreningen følgende:

- Mellemstatsligt- og nordisk samarbejde
- Inklusion
- Globalisering
- Diversificering

Af organisationsformer og aktivitetstyper, der kan fremme samarbejde og kontakt, fremhæver foreningen følgende:

- Medlemskab af nordiske samarbejdsorganisationer og projekter
- Deltagelse i bestyrelsesarbejde, arbejdsgrupper og projekter

Øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats til fremme for social inklusion og samhørighed, aktivt medborgerskab og demokratiske værdier samt grøn bæredygtighed hjemme og i Rigsfællesskabet, såfremt samarbejdet er baseret på gensidig respekt, åbenhed, inklusion, fordomsfrihed, og hvor alle landene deltager og bidrager ligeværdigt i alle faser af samarbejdet, og som involverer unge i processerne (fx. formål, organisationsform, lederskab, bevilling, gennemførelse og evaluering).

FUR har ikke deltaget i noget direkte Rigsfællesskabssamarbejde, men har derimod deltaget i nordisk samarbejde, hvor NUBF og NORÐ er koordineret af DUF.

Uddannelsesmæssige aktiviteter

Føroya Fólkaháskúli	<i>Færøernes Folkehøjskole</i>
ved Hedvig Kapnas, direktør.	

Højskolen er del af Folkehøjskolernes forbund i Danmark, hvorfra man modtager information og deltager i enkelte projekter for egen regning. Sidste år støttede Rigsfællesskabet en elevs ophold. Den færøske statskasse finansierer 70% af driften.

Det er en barriere for samarbejde og kontakt, at man ikke modtager støtte, og at ingen støtteordning findes mellem landene. En barriere i egen struktur er skolens ringe størrelse og mangel på arbejdskraft, aldersbarrierer, ikke tid til at deltage i større projekter, og i hele taget manglende ressourcer til opbygning af samarbejde. Skolens aktivitetstype som skole kan også være en barriere for samarbejde og kontakt, fordi dens funktion og virkeområde i udgangspunktet er ganske fastlagt.

Skolens fornemste værdier er sprog og kultur, sammen med de gode undervisere. Skolen tænker, at større aktivitet med Folkeskolernes forbund sandsynligt ville være en god platform for opbygning af samarbejde og kontakt.

Angående tværnationalt samarbejde om social inklusion og samhørighed hjemme og i Rigsfællesskabet, så anbefales det at droppe hensyn til lande og Rigsfællesskab og i stedet acceptere, at vi er del af en global verden. Et mere internationalt fællesskab vil være bedre til at lære om kultur, modarbejde fordomme og lære værdien i alle mennesker.

Skolen har formuleret en bæredygtighedsplan, som bygger på Nordiske dokumenter.

Af konkrete internationale samarbejdsprojekter kan nævnes *People's Future Lab*, der blev koordineret af Folkehøjskolernes Forening i Danmark med tilskud fra CISU – Civilsamfund i Udvikling, hvor 11 danske folkehøjskoler deltog sammen med Færøernes Folkehøjskole og 10 andre højskolelignende organisationer fra Europa, Asien, Sydamerika og USA.

Ítróttarháskúlin í Suðuroy	<i>Ídrætshøjskolen i Suðuroy</i>

Fra telefonisk samtale ved vi, at skolen ville sætte pris på en fælles platform for informationsdeling. Skolen er kun 5 år gammel, men arbejder på at etablere samarbejde med en lignende skole i Viborg, DK. Dertil tillader skolens budget ikke større samarbejdsprojekter.

Skolen bruger platformen www.hojskolerne.dk til at rekruttere elever.

Føroya Eftirskúli	<i>Færøernes Efterskole</i>

Fra telefonisk samtale ved vi, at skolen nærer ønske om flere elever fra Danmark og Grønland, men det er et problem, at disse ikke har mulighed for at modtage støtte til formålet.

Brúgvín	<i>Kristen efterskole i Skálavík</i>

Skolens elever er primært færinger, men der er p.t. også en grønlander registreret. Skolen samarbejder med 3 danske skoler og med en efterskole. Eleverne rejser p.t. i udlandet, hvor de opfører et teaterstykke, som er et projekt, de har arbejdet med på skolen.

Meginfelag Føroyskra Studenta (MFS)	<i>Den Færøske Studenterforening</i>

Vi ved fra hjemmesiden, at foreningen samarbejder med DUF.

Sociale aktiviteter

Norrøna Felagið í Føroyum	<i>Foreningen Norden i Færøerne</i>
ved Ásmundur Guðjónsson, næstformand	

Foreningen samarbejder med en række organisationer, programmer og personer i regi af samtlige *Foreningen Norden* i de nordiske lande. Viljen til og ønsker om samarbejde

repræsenterer grundværdier, som er med til at fremme samarbejde og kontakt. Dette bygger på tanken om fælles idégrundlag og formål, som man arbejder med på fællesmøder med de andre foreninger i regi af paraplyorganisationen.

Foreningen opererer med forskellige aktivitetstyper, herunder fælles projekter, fælles erklæringer på politisk niveau og fælles programmer, f.eks. *Norden i Skolen*.

Øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme:

- **social inklusion og samhørighed** i mit land og i Rigsfællesskabet gennem tværnationale projekter, som har sit udgangspunkt i fælles udfordringer og muligheder.
- **aktivt medborgerskab og demokratiske værdier** i dit land og i Rigsfællesskabet, ved at projektets indhold adresserer aktivt medborgerskab og demokratiske værdier.
- **grøn bæredygtighed** i dit land og i Rigsfællesskabet, ved at projektets indhold adresserer bæredygtighed.

I telefonisk samtale oplyste Norrøna Felagið, at Norrøna Ungmannafelag Føroya (*Færøernes Nordiske Ungdomsforening*) ikke længere er aktiv.

Ítróttarsamband Føroyum (ÍSF)	<i>Færøernes Idrætsforbund</i>
ved Petur Mittún, generalsekretær	

Foreningens aktuelle kontakter og samarbejde med foreninger fra andre lande i Rigsfællesskabet:

- Under ÍSF er der 24 specialforbund, der igen har 150 klubber som medlemmer – tilsammen 13.000 medlemmer. Mange specialforbund har samarbejde med specialforbund i DK/GL. Derudover er der mange klubber/foreninger der har samarbejde med foreninger i DK/GL.
- ÍSF har ligeledes samarbejde med DIF og GIF.

Et konkret eksempel på et samarbejde i Rigsfællesskabet, som har været vellykket og givet ekstra værdi for foreningen, er fra 2021 og 2022, da ÍSF arrangerede Faroe games. I denne forbindelse har flere deltagere været fra DK og GL.

Amnesty International Føroyar	<i>Amnesty International, Færøerne</i>
ved Turið Maria Jóhansdóttir, generalsekretær	

Foreningens aktuelle kontakter og samarbejde med andre lande i Rigsfællesskabet:

- Amnestys andre afdelinger
- Røst, DK
- Humanity in Action, DK
- Ungdommens Folkemødet Nord, DK

Værdier, der går imod vores værdier (FN's menneskerettigheder), repræsenterer en naturlig barriere for samarbejde og kontakt.

Organisationsform, der kan være en barriere for samarbejde og kontakt:

- vi har to medarbejdere, og alt handler om ressourcer (menneskelige, økonomiske og tidsmæssige).
- vi har en strategi, som vi arbejder ud fra, og hvis det ikke er i tråd med vores strategi, er der risiko for, at vi ikke kan tage det op (vi er dog mere fleksible når det kommer til ungdomsarbejde).

Værdier i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt:

- vi elsker samarbejde og samskabelse.
- vi vil gerne være en støtte for dem, der arbejder for at fremme deres (eller andres) rettigheder.
- vi er inkluderende (anti-racisme, anti-sexisme og intersektionalitet er grundlæggende værdier).
- vi er "bold" ["dristige"]

Organisationsformer i foreningen, der fremmer samarbejde og kontakt:

- vi har kontakt til ungdomsaktivister.
- selv om vi har travlt og faste opgaver, prioriterer vi også at have mulighed for "ad hoc" arbejde/opgaver.

Til spørgsmålene om hvorvidt øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme henholdsvis social inklusion og samhørighed, aktivt medborgerskab og demokratiske værdier og grøn bæredygtighed hjemme og i Rigsfællesskabet:

- Jeg tror først og fremmest pga. mere forskelligartet ekspertise, erfaring og baggrund, og dertil ville det skabe et større fokus/opmærksomhed på emnet.

Miljømæssige aktiviteter

Heimafriður	<i>Hjemmefred, org. imod støjforurening</i>

Foreningen svarer i telefonisk samtale og mail, at den p.t. ikke samarbejder med andre organisationer. De har dog tidligere haft forbindelse til FNU (Færøernes Natur- og Miljøforening), Amnesty og Færøernes Ornitologiske Forening. Egentligt samarbejde har indtil videre ikke materialiseret sig pga. mangel på tid og forhold. For nogle år tilbage havde de forbindelse til den danske forening *Vi elsker stilheden*.

Foreningen har arbejdet på en anden måde end tilsvarende organisationer gør i nabolandene, hvorfor det ikke har været aktuelt at opbygge nærmere samarbejde, men foreningen nærer dog stadig ønske om at etablere tættere samarbejde i fremtiden.

Føroya Náttúru- og Umhvørvisfelag	<i>Færøernes Natur- og Miljøforening</i>

Fra telefonisk samtale ved vi, at foreningen mangler ressourcer og manpower til at indgå i samarbejde med andre foreninger.

Føroya Fuglafrøðifelagið	<i>Færøernes Ornitologiske Forening</i>

På foreningens hjemmeside angives, at man samarbejder med FNU, BirdLife International, BirdLife Norden og DOF.

Foto: Marita Hoydal/norden.org

Afslutning

Vi kan således konstatere, at der findes overvældende mange foreninger i Færøerne, som repræsenterer stort set alle tænkelige former for aktiviteter her i landet. Der findes enkelte store paraplyorganisationer, mens der også findes flere, som opererer mere alene. Denne skrivebordsundersøgelse har samlet information om og taget kontakt til 15 forskellige foreninger eller organisationer. Det ville næppe være umuligt at opspore alle landets foreninger, men dertil kræves lidt flere ressourcer end de, som denne undersøgelse tillader.

Vi har dog en realistisk formodning om, at vi med de valgte foreninger og de besvarelser, som vi har indhentet, kan drage visse konklusioner samt påvise visse fællestræk og trends, men også forskelligheder. Nærværende undersøgelse viser også, at egentlige interviews vil medvirke til indsamling af mere kvalificerede besvarelser, herunder at spørgsmålene vil kunne stilles mere præcist og målrettet. Dette kan formodningsvist gennemføres på relativt kort tid og med overkommelige omkostninger.

Denne undersøgelse viser en bred enighed om at tværnationalt samarbejde generelt er med til at støtte op omkring foreningernes virksomhed. Møder, seminarer, konferencer og andet samarbejde styrker fagligt og bidrager til, at organisationen bliver del af et større fællesskab.

Respondenter, som ikke deltager, eller kun deltager i begrænset omfang, i samarbejde på tværs af landegrænser, ønsker generelt, at de havde muligheden, men at denne begrænses af mangel på ressourcer i form af penge og mandskab.

Angående spørgeskemaets punkter omkring værdier, organisationstyper og aktivitetstyper i forhold til fremme af kontakter og samarbejde med foreninger fra andre lande i Rigsfællesskabet, så hersker der bred enighed om de positive gevinster og muligheder, som kan vindes i form af inklusion, samarbejde og samhørighed. Det fremstår samtidig klart, at undersøgelsens fokus på Rigsfællesskabet i nogen grad forvirrer respondenterne.

Grunden hertil skal nok ikke nødvendigvis ses som en direkte modvilje imod samarbejde indenfor Rigsfællesskabet, men derimod en reaktion på den udvikling, der har været i retning af at forstå samarbejde udadtil i en bredere forstand nu i forhold til tidligere. Færinger har tidligere været meget traditionsbundne i forhold til, at så at sige alt samarbejde foregår til Danmark. Siden har et voksende engagement i nordisk samarbejde samt globaliseringen ellers åbnet op for, at man grundlæggende har et bredere syn på de gængse samarbejds muligheder og potentialer, der kan knyttes til foreninger og organisationer i landene omkring os.

Vi antager, at en kvalificeret undersøgelse ville være bedre til at undersøge foreningernes forhold til samarbejde over grænserne, hvor man positivt vil medtage samarbejde udenfor Rigsfællesskabet.

Et andet perspektiv er, at mens samarbejde indenfor Rigsfællesskabet er en naturlig aktivitet for mange foreninger, så hænger det alligevel sammen med, at samarbejdet samtidig omfatter andre lande udenfor Rigsfællesskabet. Det er en realitet, som har manifesteret sig i foreningernes virkelighed, og som man forholder sig til. Det er på den anden side ikke det samme som at sige, at man positivt ikke ønsker samarbejde med partnere fra Rigsfællesskabet, men snarere at samarbejdstankesættet ikke anser rammerne for Rigsfællesskabet som en eksklusiv mulighed for samarbejde.

Det kan således antydes, at undersøgelsens udgangspunkt antager Rigsfællesskabet som en afgørende faktor, set fra et samarbejds perspektiv. Det kan måske være udtryk for en politisk antagelse, som ikke afspejler den virkelighed, som respondenterne identificerer sig med. Dette giver anledning til at overveje, hvorvidt undersøgelsens vinkling bør formuleres anderledes. Det kunne eksempelvis komme til udtryk med, at spørgsmålene i højere grad anerkender, at der findes anledning for samarbejde ikke kun til Rigsfællesskabet, men også til de andre nordiske lande, samt videre ud i verden. Da respondenterne netop undlader at besvare en række spørgsmål, der tager udgangspunkt i Rigsfællesskabet, vil det sandsynligvis være relevant at vurdere, om undersøgelsen bliver for konkret i forhold til netop Rigsfællesskabet, fordi man måske tænker, at Rigsfællesskabet er for snævert i forhold til spørgsmålet omkring samarbejde med foreninger i andre lande.

En ny undersøgelse kunne således inddrage flere samarbejdsformer med en række forskellige lande eller regioner, herunder også Rigsfællesskabet, og ud fra dette kunne undersøgelsen se på, hvilke samarbejdsmodeller man aktuelt vælger – og måske hvorfor. Man kunne også

undersøge historisk, hvordan dette billede har ændret sig med tiden, hvilket kunne være med til at give en forståelse for, hvilken retning det bevæger sig.

Nærværende undersøgelse vil dog uden tvivl medvirke positivt og konstruktivt til udarbejdelse af et nyt initiativ, som kan give et bedre billede af det samarbejde, som landene i Rigsfællesskabet aktuelt indgår i på forskellig vis. Undersøgelsen bekræfter, at samarbejde mellem foreninger er positivt, men peger samtidig imod, at samarbejdet begrænses til Rigsfællesskabet.

I en nylig udgave af Weekendavisen citerer Martin Breum den nu pensionerede ambassadør Michael Zilmer-Johns: "Jeg synes, vi i Danmark skal tænke over, hvordan vi kunne have en anden form for fællesskab, hvor vi starter som tre uafhængige nationer, der binder sig sammen igen, men på frivillig basis og som et tilvalg, og ikke kun fordi det er vores historiske arv." Dette perspektiv bør muligvis overvejes i en ny undersøgelse.

Grønland

Af Peter Nygaard, formand for NUKAKA & direktør for Maniitsoq Museum

Foto: norden.org

Skrivebordsundersøgelse

Her følger et forsøg på at kortlægge et repræsentativt udsnit af civilsamfundsforeninger i Grønlands grad af samarbejde og kontakt med tilsvarende foreninger i Færøerne og i Danmark.

2-3 repræsentative foreninger er undersøgt inden for henholdsvis det kulturelle, uddannelsesmæssige, sociale og miljømæssige område.

Foreninger fra det kulturelle område

Kalaallit Atuakkiortut (Grønlands Forfatterforening)

Grønlands Forfatterforening deltager i det brede nordiske samarbejde, da foreningen er medlem af den nordiske forfatterforening og er Grønlands repræsentant i det nordiske litteratur-samarbejdsnetværk NordLit. Grønlands Forfatterforening indgik i 2016 en aftale om et tættere samarbejde med den færøske (og samiske) forfatterforening.

Grønlands forfatterforening blev i 1977 tilbudt gruppemedlemskab af den danske forfatterforening, men det synes at være blevet ved tanken. Således er det i dag individuelle grønlandske forfattere, og ikke forfatterforeningen, der er medlem af den danske forfatterforening.

Kalaallit Nunaanni Filmiliortut - Film.gl (Organisation for filmproducenter i Grønland)

En række grønlandske filmfolk oprettede i 2012 brancheforeningen Film.gl, der arbejder for at udvikle og professionalisere grønlandsk film. Foreningen synes ikke at samarbejde med filmforeninger i Færøerne eller i Danmark.

SILA – Scenekunstnerforening i Grønland

Foreningen ser ikke ud til at samarbejde med scenekunstnerforeninger i Færøerne eller i Danmark.

Foreninger fra det uddannelsesmæssige område**Sorlak (Fællesråd for børne- og ungdomsorganisationerne i Grønland)**

Sorlak, der er en paraplyorganisation for frivillige børne- og ungdomsorganisationer og foreninger i Grønland, oprettedes i 1984. Sorlak står bl.a. for at afvikle højskoleophold af 3 ugers varighed for unge i alderen 14-17 år. Sorlak har samarbejdspartnere fra Island, Norge og Canada, men ikke fra Rigsfællesskabet.

Grønlands Spejderkorps

Kalaallit Nunaanni Spejderit Kattuffiat (Grønlands Spejderkorps) blev grundlagt i 1973, men spejderkorpset lukkede igen i 2018. I foråret 2021 er Nuuk Spejdergruppe begyndt som en gruppe under Det Danske Spejderkorps under Øresund Division.

Foreninger fra det sociale område**Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat (Grønlandske Handicaporganisationer)**

Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat er en paraplyorganisation for de landsdækkende handicaporganisationer og særlige lokale organisationer. Organisationen virker til at samarbejde med sine søsterorganisationer i Rigsfællesskabet, nemlig Danske Handicaporganisationer og MEGD fra Færøerne.

Red Barnet Grønland - Meeqqat Ikiortigit

Red Barnet Grønland hører under den verdensomspændende organisation Save The Children. Da Grønland ikke er et selvstændigt land, så er organisationen her formelt knyttet til Red Barnet Danmark.

Organisationen indgår i samarbejde med interesseorganisationen Børns Vilkår i Danmark.

Foreningen Grønlandske Børn

Som en af de største børnefaglige organisationer i Grønland samarbejder Foreningen Grønlandske Børn med en række aktører for at sikre børn og unge et godt børneliv. Med næsten 100 års erfaring har foreningen skabt et fundament for at kunne indgå partnerskaber med de grønlandske kommuner og øvrige myndigheder.

Foreningen arbejder i Danmark for, at børn med grønlandsk baggrund både skal styrkes i deres grønlandske identitet og føle sig som en del af det danske samfund. Arbejdet har givet

foreningen den relevante ekspertise, der skal til for også at kunne rådgive kommuner og øvrige myndigheder, så de bedst muligt kan varetage børnenes interesser.

Foreningen samarbejder med børnerettighedsorganisation Børnesagens Fællesråd i Danmark.

Foreninger fra det miljømæssige område

UPPIK – Grønlands Natur- og Miljøorganisation

Foreningen har som formål at virke for bevaring og bæredygtig brug af de grønlandske natur- og landskabsværdier. Den 22. januar 2002 afholdtes der i Ilulissat stiftende generalforsamling. Initiativet henvendte sig i første omgang til personer, der skønnedes at have interesse for at oprette en grønlandsk forening, med det formål at varetage naturens interesser.

Foreningen samarbejder med den danske afdeling af WWF / Verdensnaturfonden.

Timmiaq (ornitologisk forening)

Timmiaq er en gruppe under Dansk Ornitologisk Forening (DOF) med hjemsted i Nuuk. Timmiaq repræsenterer DOF i Grønland i forhold til myndighederne og offentligheden. Formålet er også at rådgive DOF i spørgsmål der angår Grønland. Timmiaq har som formål at fremme kendskabet til og interessen for vilde fugle og naturbeskyttelse i Grønland. Timmiaqs medlemmer består af medlemmer af DOF bosat i Grønland, der arbejder for Timmiaqs formål.

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Interviewundersøgelse

Begge de nedenstående interviews er gennemført pr. mail i foråret 2023. Kun repræsentanter fra det kulturelle og det sociale område har ønsket at medvirke.

Interview med Grønlands Forfatterforening

Præsentation

Den interviewede er Juaaka Lyberth, der er formand for Grønlands Forfatterforening (KA) samt chefkoordinator for Grønlands Litteraturkontor (GreenLit).

Samarbejde og kontakt

Juaaka Lyberth bekræfter i interviewet, at Grønlands Forfatterforening har **aktuelle** kontakter og samarbejde med foreninger fra Færøerne og Danmark. Det drejer sig om Dansk Forfatterforening, Færøernes Forfatterforening, samt NordLit netværket i Norden. "I NordLit har KA siden 2010 været Grønlands repræsentant", forklarer Juaaka Lyberth. "Vi samarbejder med alle de nordiske litteraturkontorer. På vegne af Nordisk Ministerråd disponerer KA Nordisk Oversættelsesstøtte (NOS), som forlag kan søge om 2 gange om året. Især med det færøske litteraturkontor FarLit som model, er GreenLit bygget op, og startede for alvor i 2020. I januar 2023 holdt NordLit (alle nordiske lande, inkl. Sameland) møde i Torshavn, hvor GreenLit havde 2 repræsentanter med. I den anledning havde vi særskilt besøg i FarLit kontor i Torshavn, samt lavede underholdning i Det Grønlandske Hus i Torshavn. Sidste år (2022) delte GreenLit en stand i Frankfurt Bogmesse med det danske Danish Art Foundation/Slots- og Kulturstyrelsen, og ved tidligere bogmesser i Frankfurt og i Bologna, har vi også haft fælles nordiske stand. I 2016 delte vi stand i Chanhai i Kina og Frankfurt/Tyskland i 2018 med danskerne, da vi deltog i disse bogmesser som pilotprojekt."

Juaaka Lyberth bekræfter desuden, at forfatterforeningen også **tidligere** har haft kontakter og samarbejde med foreninger fra Færøerne og Danmark. "Siden foreningens start (1975) har Grønlands Forfatterforening - KA - og Dansk Forfatterforening været i tæt samarbejde. Sidst holdt KA's bestyrelse 2 dages kursus ved årsskiftet 2021-22 med moderator fra Dansk Forfatterforening, hvor vi delte omkostningerne", fortæller Juaaka Lyberth. "KA har været med til at fejre 100 året for nordiske forfatterforeningers samarbejde i København, samt deltaget i nordisk faglitterærforeningers årlige møder både i København og andre steder i Norden. Desuden har KA været med i et møde om nordiske oversættere. Før corona deltog vi gerne i de nordiske forfatterforeningers årlige møder i forskellige steder i Norden. I GreenLit regi deltager vi fast på NordLit, herunder med FarLit ved vores årlige møder i januar for at koordinere årets aktiviteter siden 2010, samt i internationale bogmesser siden 2018. Vi foranledigede NordLit møde i Nuuk, samt Nordisk Faglitterær møde i 2017. I disse dage (03.02- 10.02-2023) er næstformanden for KA på vej til Norge for at deltage i "nordisk barneboks konference", hvor hun skal være i gruppe med den færøske repræsentant."

Barrierer for samarbejde

Juaaka Lyberth mener ikke, at der er **værdier** i forfatterforeningen (i vedtægter, politikpapirer, programmer eller blot sædvane), der kan være en barriere for samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark.

”Fokus i NordLit samarbejdet er at fremme vores landes litteratur ud til den store verden”, anfører Juaaka Lyberth. ”Arbejdet i GreenLit er såvel internt såvel som eksternt. Vi arbejder for at fremme den grønlandske bog og læselysten i Grønland gennem forskellige aktiviteter målrettet det grønlandsk talende publikum, mens det udad til er grønlandsk litteratur på dansk, engelsk og i år på fransk ved at producere præsentationskataloger til brug for de internationale bogmesser. I 2022 er vi kommet tættere med de færøske og samske foreninger, idet vi er i dialog om at starte litteraturfestivaler i vores tre lande, skiftevis (det ene år i et land, det andet år land nr. 2 og det 3. år i det tredje land).

Der hvor problematikken er, at nomineringer til Nordisk Ministerråds Litteraturpris kræver, at bogen skal være skrevet på grønlandsk. Det skaber et problem for de grønlandske forfattere, som har dansk som første sprog og derfor udgiver på dansk. KA, Grønlands Forfatterforening er på vegne af Grønland, den som indstiller forslag til Nordisk Ministerråds Litteraturpriser – både til de voksne og børne-/ungdomsprisen. Tidligere har vi også været indstillingsberettigede til den vestnordiske børne-litteraturpris. Af grunde vi ikke kender, har Vestnordisk Råd lavet sin egen litteraturindstillingsgruppe. Vi har klaget, men har ikke hørt en dyt fra Vestnordisk Råd.”

Juaaka Lyberth mener heller ikke, at der er **organisationsformer** (strukturer) i forfatterforeningen, der kan være en barriere for samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark. Dog understreger han, at de skal være ”opmærksom på, at GreenLit er en organisation under KA, og dermed er en del af Grønlands Forfatterforening. I GreenLit arbejder vi tæt med de grønlandske bogforlag, enkeltudgivere, biblioteker og boghandlere. I Færøerne og i Danmark (og resten af norden) er landenes litteraturkontorer og forfatterforeninger adskilte enheder og støttes af deres respektive regeringer.”

Ligeledes er der ifølge Juaaka Lyberth heller ikke **aktivitetstyper** (funktioner) i foreningen, der kan være en barriere for samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark. Men han nævner, at de har en ”idé om, at der holdes litteraturfestival for ”de små sprogs litteratur” (Grønlandsk, Færøsk og Samisk), skiftevis i vores lande. Det kræver, at de enkelte landes parlamenter og Nordisk Ministerråd støtter op med penge. Det koster mange penge at lave et sådant arrangement.”

Succesfaktorer for samarbejde

Hvad angår **værdier** i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, så fremhæver Juaaka Lyberth, at det handler om, at man ”skal være synlig som forening for de nordiske samarbejdspartnere, være troværdig, aktiv, have kontinuitet og troen på, at man magter samarbejdet. Så skal man have en portion egne penge til rejser og ophold, og en lang tålmodighed. Personlige kontakt og netværk betyder meget.”

Til spørgsmålet om der er **organisationsformer** (strukturer) i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, svarer Juaaka Lyberth, at som ”landsdækkende forening er KA og GreenLit allerede i tæt samarbejde med vores færøske og danske (og andre nordiske kolleger). I disse dage (03.02- 10.02-2023) er næstformanden for KA på vej til Norge for at deltage i nordisk ”barneboks konference”. I seminaret vil vores repræsentant være sammen med den færøske repræsentant i gruppe med overskriften:

"Oversætter vi fortsatt ungdomslitteratur?". Seminarer af den karakter for de små sprogområder vil styrke yderligere de tætte bånd mellem vores lande."

Som **aktivitetstyper** (funktioner) i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, nævner Juaaka Lyberth litteraturfestival "i de tre "små sprogområder" på skift, samt i samarbejde med Grønlandske foreninger i Danmark, vil skabe endnu bedre, tættere samarbejde og forståelse landene imellem. Med Slots- og Kulturstyrelsen har vi drøftet muligheden om "arktisk/grønlandsk-dansk litteraturfestival". Desuden vil flere oversatte bøger mellem vores lande skabe bedre forståelse hos publikum.

Formålet med Nordisk Oversættelsesstøtte er netop, at bøger på grønlandsk kan oversættes til dansk og andre nordiske sprog. Vores erfaring er, at oversættelser til dansk er springbræt til at oversætte til andre sprog. Der er ikke mange, der kan oversætte direkte fra grønlandsk til andre sprog. Vi laver undersøgelser om læsevaner, læselyst og hvilke slags/genrer af bøger der læses på grønlandsk. Vores arbejde skal være baseret på fakta. Resultaterne gør os i stand til at vide, hvor vi skal sætte fokus. Vi involverer i seminarer forlag, biblioteker, boghandlere og andre litteratur interesserede for at fremme den grønlandske bog. Vi laver også kurser og rådgivning for vores medlemmer og andre, der gerne vil skrive en bog. Vores erfaringer fortæller vi til vores netværk i Færøerne og i Danmark – derved har en god dialog og henter inspiration."

Afledt samfundsværdi

Til spørgsmålet om hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **social inklusion og samhørighed** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, nævner Juaaka Lyberth, at litteraturfestival "målrettet til børn, unge og familier/voksne har mange besøgende. Festivalen sætter bøger i fokus. Bøger skaber social inklusion, forståelse og indsigt. Vi skal sikre, at der udkommer gode bøger med kvalitet på grønlandsk. Disse skal oversættes til færøsk og til dansk – og vi skal sikre kvalitet med oversættelserne."

Når det gælder om, hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **aktivt medborgerskab og demokratiske værdier** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, så peger Juaaka Lyberth på, at litteratur og bøger også er vigtige i forhold til ytringsfrihed. Disse er nemlig ifølge Juaaka Lyberth "med til at skabe debat om kultur og de værdier vi har som samfund. Bøger skrevet på grønlandsk er med til at bevare og udvikle det grønlandske sprog. Bøger oversat fra dansk og færøsk til grønlandsk giver læseren indsigt og forståelse for de 2 landes samfundsforhold og omvendt."

Med hensyn til hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **grøn bæredygtighed** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, så anfører Juaaka Lyberth, at det er "gennem litteraturen grøn omstilling og bæredygtighed skal fortælles. Det kan ske gennem børnebøger, ungdomsbøger og voksenlitteratur. Forlag og bogudgivere er også mere og mere bevidste om at der i fremtiden skal udgives bæredygtige bøger – derfor er KA og GreenLit med til at finansiere kvalitets oplæsninger i KNR-Radio af grønlandske bøger, så forlag kan bruge disse som lydbøger."

Gode praksiseksempler

Som **konkrete eksempler** fra foreningen, hvor et samarbejde med foreninger fra Færøerne og Danmark har været vellykket og givet ekstra værdi for denne, herunder også med fokus på en eller flere af de **afledte værdier** for inklusion, demokrati eller bæredygtighed, henviser Juaaka Lyberth til, alt det ovenstående er ”eksempler på et godt samarbejde med foreninger i Danmark og Færøerne har været vellykket for os og har givet ekstra værdi for vores forening.

Dansk Forfatterforening var fødselsmedhjælper for oprettelsen af Grønlandsk Forfatterforening i 1974-75, herunder i spørgsmålet om ophavsret (KNR-royalty og biblioteksafgift) og fortløbende har vi dialog med danske og færøske forfatterforeninger om forskellige spørgsmål. Det Færøske litteraturkontor FarLit har været model for opbygningen af vores eget GreenLit, og vi har tæt samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsens litteraturkontor. Det gavner grønlandsk litteratur, og gør den kendt i Færøerne og i Danmark (samt resten af Norden og det store udland). Disse samarbejdsforhold viderebringer vi selvfølgelig til vores medlemmer i Grønland, gennem de 5-6 årlige nyhedsbreve vi sender ud til medlemmerne, samt ved vores medlemsmøder (minimum 1 gang om året for hele landet), samt ved de seminarer vi afholder for forlag og andre samarbejdspartnere. Og ikke mindst gennem de forfatteraftener eller -eftermiddage vi afholder offentligt.”

Afsluttende tilføjelser

Som **afsluttende tilføjelser** anfører Juaaka Lyberth, at der til oversættelser er brug for ”flere penge. Især for de små sprogområder. Det, vi er imod, er internetbaserede spil og meget andet, som især de unge er fascineret af og er blevet storforbruger af. Sproget i disse spil er engelsk. Boghandleren Atuagkat og bibliotekerne melder, at engelsksprogede ungdomsbøger er ’in’ hos teenagere og unge mennesker. Skal vi bevare og styrke det grønlandske sprog bør vi have flere midler til oversættelser af udenlandske børne- og ungdomsbøger til grønlandsk. Så skal vi bare fortsætte med de spor, vi allerede har lagt for at fremme litteraturen i vores lande.”

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Interview med Foreningen Grønlandske Børn

Præsentation

Den interviewede er Christina Tønder Bell, der er bestyrelsesmedlem og har bestyrelsesansvar i Foreningen Grønlandske Børn.

Samarbejde og kontakt

Til spørgsmålet om foreningen har **tidligere** eller **aktuelle** kontakter og samarbejde med foreninger fra Færøerne og Danmark, svarer Christina Tønder Bell, at "Grønlandske Børn har base og afdelinger i både Grønland og Danmark og derfor har vi altid haft kontakt og samarbejde med forskellige foreninger i Danmark. Jeg mener ikke vi pt. har nogle relationer til Færøerne og tror ikke vi tidligere har haft det, men jeg er ikke sikker."

Barrierer for samarbejde

Christina Tønder Bell mener ikke, at der er **værdier** i foreningen (i vedtægter, politikpapirer, programmer eller blot sædvane) der kan være en barriere for samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark.

Hvad angår **organisationsformer** (strukturer) og **aktivitetstyper** (funktioner) i foreningen, der kan være en barriere for samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, svarer Christina Tønder Bell, at hun ikke kender nok til færøske forhold til at vide, om de på en måde kan have nogle strukturer og funktioner, der kan skabe barrierer i et samarbejde.

Succesfaktorer for samarbejde

Når det gælder **værdier** og **organisationsformer** (strukturer) i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, så svarer Christina Tønder Bell, at hun ikke ved nok om færøsk kultur til at kunne udtale sig om dette.

Med hensyn til **aktivitetstyper** (funktioner) i foreningen, der kan fremme samarbejde og kontakt med foreninger fra Færøerne og Danmark, så anfører Christina Tønder Bell, at deres "aktiviteter er meget baseret på en grønlandsk kultur og kontekst. Der er sikkert nogle aktiviteter og indsatser – især dem i Danmark - der kunne kopieres og skabe værdi for færøske børn, men da jeg ikke kender til muligheder og udfordringer for færøske børn i DK, synes jeg, det er svært at svare på. Men grønlandske børn oplever eksempelvis store kulturchock i mødet med Danmark, og grønlandske børn, som er anbragt/i familiepleje i Danmark oplever, at de danske myndigheder og værtsfamilier ikke ved nok om grønlandsk kultur. Plejefamilier oplever, at der ikke er nok viden om og tilbud fra myndighederne, hvor de kan lære om grønlandske forhold og på den måde bedst forberede sig på at være plejeforældre. Måske oplever færing i Danmark det samme, men jeg ved ikke om færøske børn bliver anbragt i plejefamilier i DK."

Afledt samfundsværdi

Til spørgsmålet om hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **social inklusion og samhørighed** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, anfører Christina Tønder Bell, at deres forening allerede arbejder på

social inklusion og samhørighed på tværs af Grønland og Danmark, og at de arbejder sammen med andre organisationer i de respektive lande. Christina Tønder Bell understreger, at det "er vigtigt, at samarbejdet har målgruppen for øje og har fokus på at styrke det arbejde vi gør og ikke bare samarbejde for samarbejdets skyld. Til gengæld kan vi måske lære noget, hvis der er færøske organisationer der arbejder i Danmark med nogle af de samme aktiviteter og problemstillinger, som vi gør. Og måske er der noget potentiale i et sådant samarbejde."

Når det gælder hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **aktivt medborgerskab og demokratiske værdier** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, fremfører Christina Tønder, at det "afhænger meget af det konkrete samarbejde men eksempelvis har vi støttet det arbejde, der har været i Danmark for at sætte Rigsfællesskabet på skoleskemaet."

Med hensyn til hvorvidt og hvordan et øget tværnationalt samarbejde kan styrke foreningens indsats for også at fremme **grøn bæredygtighed** i Grønland og i Færøerne og i Danmark, så anfører Christina Tønder Bell, at grøn bæredygtighed ikke er "en kerneaktivitet for Grønlandske Børn, men det er en del af alle menneskers bevidsthed. Det er nok ikke noget, vi ville bruge særskilte midler eller ressourcer på, da det vil tage energien væk fra vores kerneaktiviteter."

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Afslutning

Foreningsdannelsen i Grønland er opstået efter 1945 og frem, især koncentreret omkring sportsforeningerne. Foreningslivet i Grønland har i sagens natur vanskelige betingelser grundet en lille og meget spredt befolkning på afgrænsede geografiske områder, der kun kan nås med fly/helikopter og/eller båd/skib. Således er foreningerne også gerne små, og det kan være vanskeligt at samle medlemmer/deltagere nok til at opretholde disse. Foreningerne er dermed meget afhængige af enkeltpersoner, og foreninger risikerer lukning, hvis den eller de

drivende personer (ildsjælene) stopper/flytter. Desuden er der heller ikke noget større samspil mellem civilsamfundet og den offentlige sektor i Grønland i form af kontakt og støtte.

Ovenstående skrivebordsundersøgelse har vist, at foreninger i Grønland ikke har noget omfattende samarbejde med foreninger i Færøerne og i Danmark. Inden for det kulturelle område har Grønlands Forfatterforening dog en del samarbejde med Færøerne og Danmark. Hvad angår det uddannelsesmæssige område, så er der ikke fundet eksempler på aktuelt samarbejde. Med hensyn til det sociale område synes der at være et bredt samarbejde, især mellem de grønlandske og de danske foreninger. Også når det gælder det miljømæssige område virker der til at være et omfattende samarbejde mellem de grønlandske og de danske foreninger. I interviewdelen af denne undersøgelse har kun én repræsentant fra en kulturel forening og én repræsentant fra en forening inden for socialområdet ønsket at medvirke. Det drejer sig, som det fremgår, om henholdsvis Juaaka Lyberth, der er formand for Grønlands Forfatterforening, samt Christina Tønder Bell, der er bestyrelsesmedlem i Foreningen Grønlandske Børn. Grønlands Forfatterforening har, som også antydtes i skrivebordsundersøgelsen, et tæt samarbejde med de tilsvarende foreninger i Færøerne og i Danmark.

I forbindelse med denne undersøgelse er en lang række aktører fra grønlandske foreninger blevet kontaktet med henblik på interviews, men kun de to ovenstående har ønsket at medvirke. Dermed er grundlaget også forholdsvist spinkelt for at kunne konkludere noget videre om det grønlandske foreningslivs samarbejde (eller manglende samarbejde) med færøske og danske foreninger på baggrund af denne undersøgelse.

Men som det fremgår af overstående, så har Grønlands Forfatterforening et godt samarbejde med tilsvarende foreninger i Færøerne og i Danmark. Samarbejdet har været vellykket for den grønlandske forening og har givet ekstra værdi for denne. Formanden for foreningen anfører, at litteratur og bøger også er et udtryk for udtryksfrihed, og at bøger oversat fra færøsk og dansk til grønlandsk kan give indsigt og forståelse for disse to landes samfundsforhold og omvendt. Desuden synes der ikke at være en modsætning mellem på den ene side at dyrke grønlandsk kultur og sprog, og så på den anden side at samarbejde med danske partnere. Foreningens erfaring er nemlig, at oversættelser til dansk er et springbræt til at oversætte til andre sprog, idet der er få, der kan oversætte direkte fra grønlandsk til andre sprog end dansk.

Hvad angår Foreningen Grønlandske Børn, så oplyser bestyrelsesmedlemmet, at foreningen har base og afdelinger i både Grønland og Danmark. Således har de altid haft kontakt og samarbejde med forskellige foreninger i Danmark, mens de øjensynligt ikke har nogle tidligere eller aktuelle relationer til Færøerne. Men det interviewede bestyrelsesmedlem anfører, at der måske kan være potentiale i et samarbejde med færøske organisationer i Danmark, hvis der findes nogle, der arbejder med de samme aktiviteter og problemstillinger som Foreningen Grønlandske Børn.

Set fra Grønland synes der således samlet set at være potentiale for mere samarbejde mellem foreningerne her og foreningerne i Færøerne og i Danmark til gavn for alle parter.

Danmark

Af Bente von Schindel, forkvinde for *Det Frivillige Kulturelle Samråd*

Foto: norden.org

Skrivebords- og interviewundersøgelse

Det er ikke let at finde foreninger i Danmark, der samarbejder med civilsamfundsorganisationer i Færøerne eller Grønland. I denne undersøgelse er de foreninger, der er af og for herboende færinger og grønlændere udeladt, da disse ikke har direkte samarbejde med foreningerne i Grønland og i Færøerne. Der er således kun medtaget de danske foreninger og organisationer, der har taget initiativ til at samarbejde med de to lande (de fleste omfatter kun Grønland). Det bliver desværre ikke til mange, da der kun er medregnes, når der indgår samarbejde mellem to civilsamfundsorganisationer i de respektive lande.

Uddannelsesområdet

Det Grønlandske Selskab

Det Grønlandske Selskab blev stiftet i 1905. Selskabet har som formål at orientere om og opbygge gode relationer til Grønland. Målet med aktiviteterne er derfor at styrke kendskabet til først og fremmest det grønlandske samfund, men også det arktiske område som helhed, samt støtte det dansk-grønlandske samarbejde, og i forlængelse heraf skabe en god ramme for grønlandsinteresseredes samvær. Med dette formål for øje arrangerer Selskabet foredrags- og debataftener, samt udgiver Tidsskriftet Grønland, netmagasinet Polarfronten og en række af særskrifter.

I Det Grønlandske Selskab indgår også Kunstudvalget ARON og Studenterforum. Selskabets sekretariat har til huse i Charlottenlund. Det Grønlandske Selskab er stiftet 4. november 1905.

Siden 2012 er netmagasinet Polarfronten blevet en del af Det Grønlandske Selskab og har redaktionslokale i Det Arktiske Hus i Strandgade på Christianshavn.

Hvorvidt de nævnte foreninger har aktuelle kontakter til og samarbejde med foreninger fra Grønland, gør følgende sig gældende:

Det Grønlandske Selskab har som mål at orientere danskerne om grønlandske forhold (og om det arktiske område som helhed). Derfor består aktiviteterne først og fremmest af debat- og foredragsarrangementer samt diverse udgivelser. Selskabet har ikke (heller ikke tidligere) haft kontakt til eller samarbejde med grønlandske foreninger. Det er ikke værdier eller aktivitetstyper, der hindrer et samarbejde, men organisationsformen og i særdeleshed formålet – at orientere danskerne om Grønland – der gør, at man ikke finder et samarbejde nødvendigt.

Selskabet har ingen kontakt med Færøerne.

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Men selskabet kunne dog godt – set i lyset af den aktuelle diskussion de senere år – tænke på at tage emner op, som f.eks. hvorvidt og hvordan man kan have et øget tværnationalt samarbejde og om dette samarbejde kunne være med selskaber og foreninger.

Men om hvorvidt man ved sådan et tværnationalt samarbejde umiddelbart kan styrke selskabers og foreningers indsats for at fremme aktivt medborgerskab og demokratiske værdier vil nok være tvivlsomt. Der skal en mere målrettet indsats til. Derimod er interessen for grøn bæredygtighed et felt, der har det meste af verdens interesse, så her kunne der måske blive tale om en gensidig påvirkning.

DUF - Dansk Ungdoms Fællesråd

DUF - Dansk Ungdoms Fællesråd, er en paraply- og interesseorganisation for 80 idébestemte og samfundsengagerende børne- og ungdomsorganisationer, der arbejder for at fremme demokratiske fællesskaber for børn og unge i foreningslivet. DUF har i 2022 modtaget en bevilling på tre mio. kr. fra Nordatlantpuljen og vil i 2024 modtage midler over finansloven til at igangsætte et projekt, der skal styrke båndene mellem unge i Grønland, Færøerne og

Danmark med henblik på at skabe stærke bånd og nedbryde fordomme. Projektets dele kan være spejderlejre, politiske seminarer, rollespil, socialt arbejde, teatersamarbejde og meget andet. Derudover består projektet af en række aktiviteter såsom oplysningsarrangementer om kultur, historie, samfund og sprog samt årlige ungemøder, hvor unge mødes på tværs af landene. Desuden årlige aktiviteter i Grønland, Færøerne og Danmark, hvor unge kan mødes på tværs og indgå partnerskaber samt oplysningsarrangementer om kultur, historie, samfund og sprog.

Navnet Sjómaq er en sammentrækning af ordet for 'hav' på alle tre sprog (sjógvur, imaq og hav). Havet binder landene sammen, både i konkret betydning, da der er hav imellem Grønland, Færøerne og Danmark, men også i overført betydning, idet alle landene har det til fælles, at de er søfarts- og fiskerilande, ligesom langt de fleste folk bor langs kysterne.

DUF har gennem flere år samarbejdet - via AFS i Danmark, der er medlem af DUF - med AFS i Færøerne og i Grønland. AFS var oprindeligt et amerikansk ambulancekorps der bestod af frivillige, og som under 1. og 2. verdenskrig kørte sårede væk fra fronten. En gruppe af disse frivillige dannede senere organisationen AFS Intercultural Programs, der står for udveksling af unge, der gerne vil arbejde for, at flere mennesker får en større forståelse for og accept af menneskelige og kulturelle forskelligheder. Ca. 50 lande er involveret i samarbejdet.

Det er et samarbejde, som har bestået gennem flere år, og det er da også et at målene i DUF, at man skal samarbejde med så mange ungdomsorganisationer i verden som muligt. Og da DUF er en paraplyorganisation for 80 organisationer inden for mange områder, er der ingen vedtægtsmæssige eller aktivitetsmæssige forhindringer for samarbejde.

Og netop de mange aktivitetstyper og samarbejdspartnere i hele verden, og med en målsætning om at styrke demokratiske fællesskaber giver DUF en stor mulighed for at arbejde med at fremme social inklusion og samhørighed i de tre lande i Rigsfællesskabet, samt med at styrke foreningernes indsats for at fremme aktivt medborgerskab, demokratiske og grønne værdier. Sjómaq-projektet er et konkret eksempel på dette.

Kulturområdet

Musik & Ungdom

Musik & Ungdom er den danske afdeling af den verdensomspændende musikorganisation Jeunesses Musicales International. Musik & Ungdom er en landsdækkende organisation for ungemusiklivet. Organisationen udvikler og gennemfører aktiviteter og projekter i samarbejde med musikinteresserede unge samt beslægtede foreninger og organisationer. Organisationen aktiverer unge til gennem musik at tage del i den demokratiske udvikling i samfundet og er derved en folkeoplysende virksomhed.

Musik & Ungdom har ikke noget formaliseret samarbejde med foreninger i hverken Færøerne eller Grønland, men organisationen afholder hvert år "musikcamps" for unge, hvortil også inviteres unge fra Færøerne. Kontakten er her musikskolen. Man er ikke vidende om foreninger inden for feltet i Grønland, men hvis det var tilfældet, er der ikke noget til hinder for at samarbejde med disse. Da Musik & Ungdom arbejder meget med de unges deltagelse i foreningsbestyrelser og dermed i foreningsdemokratiet, ville der heller ikke være barrierer

med hensyn til at indlede et øget tvær-nationalt samarbejde, der kunne styrke foreningernes indsats for at fremme social inklusion og samhørighed og at fremme aktivt medborgerskab og demokratiske værdier, ligesom et øget tværnationalt samarbejde kunne styrke foreningernes indsats for at fremme grøn bæredygtighed.

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Danmarks Teaterforeninger

Danmarks Teaterforeninger er en landsorganisation for 61 lokale teaterforeninger i hele landet. De lokale teaterforeninger arrangerer ca. 1200 teaterforestillinger årligt og sælger i denne forbindelse mere end 200.000 teaterbilletter. Danmarks Teaterforeninger skal sikre det økonomiske grundlag for medlemsforeningernes muligheder for at vise scenekunst overalt i Danmark og Sydslesvig.

De lokale teaterforeninger består af en bestyrelse/arrangørgruppe, hvor medlemmerne er frivillige. Medlemmerne af bestyrelsen tilrettelægger årets forestillinger, der alle udføres af professionelle turneteatre.

Finansieringen af forestillingerne kommer fra midler ansøgt i Kulturministeriet. Danmarks Teaterforeninger har intet samarbejde med hverken Grønland eller Færøerne, men hvis det skulle blive aktuelt, vil organisationens udgangspunkt for et sådant samarbejde nok være en demokratisk opbygning, der kan fremme aktivt medborgerskab og demokratiske værdier. Danmarks Teaterforeninger er selv eksponent for den holdning, hvilket tydeligt ses i organisationens vedtægter. En demokratisk opbygning vil også gøre alle lige i en beslutningsproces og være med til at fremme social inklusion og samhørighed. Danmarks Teaterforeninger arbejder endnu ikke med grøn bæredygtighed, men har planer om at prøve at påvirke medlemsteatrene på dette felt.

Det sociale område

Grønlandske Børn

"Grønlandske Børn" er en forening, der arbejder for at forbedre grønlandske børns trivsel. Foreningen har base i Danmark, men samarbejder med afdelinger i Grønland, ligesom den grønlandske afdeling altid har haft kontakt og samarbejde med forskellige foreninger i Danmark.

Foreningen fortæller selv, at flertallet af børn i Grønland trives og har et godt liv, men cirka en tredjedel af alle børn i Grønland oplever en barndom præget af omsorgssvigt og mistrivsel. Seksuelt misbrug og selvmord fylder væsentligt mere i statistikkerne i Grønland. Derfor er det vigtigt for børn, der har oplevet svigt i hjemmet, at kunne få positive erfaringer andetsteds, som styrker deres tro på sig selv og egne evner. Men mange af disse børn har begrænset mulighed for at tage del i aktiviteter, da adgangen til fritidstilbud og velfærdsydelse er påvirket af, hvor man bor i Grønland.

Grønlandske Børn hjælper derfor børn, der er anbragt udenfor eget hjem, dvs. i danske plejefamilier eller på institution. "Grønlandske Børn" sørger også for, at børnene kommer på weekendkolonier og sommercamps, hvor de får mulighed for både at have det sjovt sammen med ligesindede og samtidig bearbejder det tab, det er at blive anbragt uden for hjemmet. Foreningens målsætning – at hjælpe børn til et godt voksenliv – kan vel siges indirekte at fremme aktivt medborgerskab og demokratiske værdier såvel som social inklusion og samhørighed.

Grevinde Danners Stiftelse/Danner

Danner er et krisecenter i København, der tilbyder både ambulante rådgivning samt krisecenterophold for voldsudsatte kvinder og børn. Danner har specialiseret viden om kønsbaseret vold og driver projekter, som styrker voldsudsatte kvinder og fremmer ligeværd i samfundet. Ud over afdelingen i København arbejder Danner internationalt for at støtte krisecentre og kvinderektigheds-organisationers kamp for bedre rettigheder for voldsudsatte kvinder og børn, ligesom man underviser fagpersoner i, hvordan man bedst hjælper voldsudsatte.

Danner har ligeledes et samarbejde med krisecentre i Grønland, hvor man bl.a. har vigtig viden om vold. Man har også fokus på, at der ikke findes krisecentre i alle byer i Grønland – fx i Grønlands andenstørste by Sisimiut. Gennem tre år har grønlandsk krisecenterpersonale modtaget inspiration og er blevet inspireret gennem Danners arbejde i det såkaldte Kattunneq-projekt. Her mødtes familiecentre og krisecentre fra hele Grønland for at drøfte, hvordan det tværfaglige samarbejde kan styrkes. Med Kattunneq-projektet har Danner været med til at sætte fokus på vold i Grønland og har gennem de seneste tre år delt og udviklet metoder til arbejdet på grønlandske krisecentre.

Ved at samle voldsramte kvinder og hjælpe dem videre i samfundet fremmer man samtidig et aktivt medborgerskab, der kan give dem demokratiske værdier. Og når kvinderne oplever andre kvinders lidelser, og man sammen kan bearbejde dem, vil det uvilkårligt føre til social inklusion og samhørighed.

Det miljømæssige område

Danmarks Sportsfiskerforbund

Danmarks Sportsfiskerforbund er en landsdækkende interesseorganisation for lyst- og sportsfiskere i Danmark, men derudover arbejder foreningen også for et bedre miljø og for en rig natur med flere vilde fisk, og den arbejder på at engagere frivillige i at give havet en hjælpende hånd til gavn for fisk, dyr og planter.

Danmarks Sportsfiskerforbund samarbejder med Visit Greenland, der gerne ser flere lystfiskerturister komme til Grønland og få kendskab til mulighederne der, samt til den grønlandske natur. Der forventes dog ikke at være nogen indflydelse på aktivt medborgerskab eller demokratiske værdier, men ved kontakt med grønlandske lystfiskere kunne der måske blive større samhørighed mellem deltagerne fra de to lande.

Øvrige adspurgte foreninger samarbejder ikke med hverken grønlandske eller færøske foreninger.

Foto: Bente von Schindel/DFKS

Konklusion

Af Peter Nygaard, formand for NUKAKA & direktør for Maniitsoq Museum

Status

Der findes således overvældende mange foreninger i Færøerne. Blandt foreningerne er der bred enighed om, at samarbejde generelt er med til at støtte op omkring disses virksomhed. De begrænsende faktorer er mangel på ressourcer i form af penge og mandskab. Foreningerne i Færøerne samarbejder gerne med Danmark og Grønland, men de praktiserer samtidig et bredere samarbejde end kun indenfor Rigsfællesskabet (andre nordiske lande og videre ud i verden).

Når det gælder Grønland, så er der vanskelige betingelser for foreningslivet med en lille og geografisk spredt befolkning. Foreningerne i Grønland har begrænset samarbejde med andre nordiske foreninger. På det politiske plan og i den offentlige opinion ses desuden en dyrkelse af inuitisk identitet og sprog (inuit-register, inuitisk hovedsprog) og en hermed sammenhængende afstandtagen fra dansk indflydelse og sprog (kolonitiden). Generelt set hersker der blandt toneangivende kræfter en opfattelse af Rigsfællesskabet som en "spændetrøje" for Grønlands udvikling.

Hvad angår Danmark, så er det ikke let at finde foreninger her, der samarbejder med civilsamfunds-organisationer i Færøerne eller Grønland. I denne undersøgelse er udeladt de foreninger, der er etableret af og for herboende færinger og grønlandere, og der er kun medtaget de danske foreninger og organisationer, der har taget initiativ til at samarbejde med de to lande. Det bliver desværre ikke til mange. I Danmark er foreningslivet meget omfattende, og en mindre del af foreningerne er også engageret i internationalt samarbejde, når de kan opnå tilskud fra de mange bilaterale, nordiske og europæiske tilskudsprogrammer. Men undersøgelsen tyder ikke på, at samarbejdet med de to andre lande i Rigsfællesskabet fylder ret meget. Det kan både skyldes, at et samarbejde i Rigsfællesskabet ikke lader til at have en særlig prioritering, og at det kan være nemmere at finde egnede partnere i andre nordiske, baltiske eller europæiske lande, hvor udvalget er større og der heller ikke er de samme udfordringer med, at samarbejdet kan være under pres af stærke selvstændighedsbevægelser.

Perspektiver

Det kan således virke til, at selvstændighedsbevægelserne i Grønland og Færøerne har en styrke, som på sigt ikke kan rummes i det nuværende Rigsfællesskab med Danmark. Selv om man kan mene, at denne udvikling væk fra Rigsfællesskabets rammer bør tilskrives den almindelige globalisering, snarere end selvstændighedsbevægelserne som sådan. Under alle omstændigheder må vi som nordiske borgere og aktive i foreningslivet forberede os på, at et tværnordisk samarbejde må udfoldes på en institutionel baggrund, hvor Rigsfællesskabet i

sin nuværende form kan være under afvikling og herunder med forskellige udfald for Grønland og Færøerne.

De dominerende politiske og kulturelle bevægelser i Grønland prioriterer tilknytningen til andre arktiske inuitkulturer i Canada og Alaska. Desuden vil Grønlands selvstændighed øge landets sikkerhedspolitiske bånd til USA grundet landets geografiske placering og dets forsvarsmæssige betydning for USA og det transatlantiske samarbejde. Hermed kan Grønland på sigt knytte stadig stærkere kulturelle bånd til de arktiske inuitsamfund og politiske bånd til USA, mens de politiske, sociale og kulturelle bånd til den nordiske region svækkes og en reel udtræden af Nordisk Ministerråd kan blive et udfald, da det er svært at forestille sig, at Grønland kan indgå i en form for "fri association" med USA og samtidig blive et selvstændigt medlem af Nordisk Råd.

Derimod har Færøerne de sociale, kulturelle og økonomiske vilkår til hurtigt at vælge at blive et selvstændigt land, der naturligt kan blive del af det nordiske samarbejde og en selvstændig politisk del af Nordisk Ministerråd.

Generelt set kan man således diskutere, om der findes noget særligt værdifællesskab eller en samlende identitetsfølelse, der fremmer en fælles prioritering af kontakter og samarbejder mellem Færøerne, Grønland og Danmark.

Det svage samarbejde skyldes næppe manglende viden om hinanden, men udover de logistiske og økonomiske udfordringer med store afstande, at Færøerne og Grønland under deres vej mod øget selvstændighed har behov for at nedprioritere den omfattende binding til det danske og at opprioritere forbindelser til andre lande uden for Rigsfællesskabet.

Men derfor kan det stadig være værdifuldt at have et mål om at fremme muligheder for et tværnationalt samarbejde mellem foreninger i de tre lande på linje med en bred vifte af andre samarbejds muligheder med foreninger i andre lande i Norden, Europa og bredere internationalt – også i en fremtid, hvor Rigsfællesskabet i sin nuværende form måtte være opløst.

Foreningslivets samarbejde i Rigsfællesskabet.

Denne undersøgelse er udarbejdet i Nordplus Voksen udviklingsprojektet, september 2022 – august 2024 med titlen: “Map and develop the civil society cooperation in Rigsfællesskabet (COMMON)”.

Partnerkredsen omfatter Tórshavnar Kvøldskúli; NUKAKA – De Grønlandske Museers Sammenslutning; Det Frivillige Kulturelle Samråd; og Interfolk, Institut for Civilsamfund.

Undersøgelsen belyser det nuværende niveau af regelmæssige kontakter og samarbejde mellem foreningslivet i Grønland, Færøerne og Danmark med fokus på de tre landes kulturelle, uddannelsesmæssige, sociale, og miljømæssige foreninger.

Projektet er blevet støttet af Nordplus Voksen programmet, der er etableret af Nordisk Ministerråd.